Pealinna Teataja

Päewaleht.

1917. a. tellimiſe hind poſtiga:

12 k. p. 9 r. — k.	8 k. p. 6 r. 40 k.	4 k. p. 3 r. 60 k.
11 „ „ 8 „ 40 „	7 „ „ 5 „ 70 „	3 „ „ 2 „ 80 „
10 „ „ 7 „ 80 „	6 „ „ 4 „ 90 „	2 „ „ 2 „ — „
9 „ „ 7 „ 10 „	5 „ „ 4 „ 30 „	1 „ „ 1 „ — „

Wäljamaale aastas 18 r.
Tellida wõib igaſt päewaſt alates kuni iga kuu lõpuni.
Adreſſi muutmine — 15 k. ja endine adreſs üles anda.

Uut kaastööd wõetakſe wastu. Igal käſikirjal peab ſaatja täielik nimi ja adreſs ligi olema, mis toimetuſe teada jääwad. Tarwitamata käſikirjad hoitakſe ainult ſellekohaſe ſoowi peale alal. Taſu makſetakſe kokkuleppimiſt mööda. Toimetaja kõnetunnid kella 3—4. Toimetuſe ja talituſe adreſs: Петроградъ, Екатерининск. кан. д. № 29 (Riigi panga wastas), ред. газ. „Пеалинна Театая“. Kõnetraat 98-04.

Üksik number 5 kop.

Kuulutuste hind: nonpareille-rida 25 kop. 4 küljel, lehe eesotſas 1 rbl. Kuulutuſi, mis järgmiſel päewal lehes ilmuma peawad, wõetakſe talituſes kella 4 wastu. Kuulutuste wastuwõtmine aga üleüldſe lõpetatakſe talituſes kell 5.

№ 274 (601). **Petrogradis, laupäewal 26. (9.) nowembril.** 1916.

Sõda.

Wägede Kõrge Ülemjuhataja ſtaabiſt.

Lääne wäerind.

Golubitſa - Penjaki wäerinnal pommitas waenlane meie wäerinda tugewa purustamiſejõuliſte miinidega.

Potutorõ ja Dſikelanõ piirkonnas on püſſi- ja ſuurtüki tulewahetus wäga intenſiw.

Metſa-Karpatides panid meie wäed kõrgustiku peale, mis 5 wersta Jawornikiſt lõunapool aſub, tormijookſe toime. Wõitlus kestab ja tagajärg on praegu weel teadmata. 8 wersta Toronga mäeſt põhja-hommikupool panid meie luurajad waenlaſe kaitſeſalga peale tormijookſu toime ja ajaſid ta laiali.

Kaukaſia wäerind.

Sakkiſi ſihil panid meie wäeoſad türklaste peale, kes Sakkiſi lähedal olewal kõrgustikul aſuſid, tormijookſu toime ja ajaſid türklaſed laiali.

Rumenia wäerind.

Oituſi jõe orus löödi waenlaſe tormijookſud tagaſi. Päraſt Bukarestiſt lahkumiſt jatkaſid meie ja Rumenia wäed taganemiſt. Dobrudſhas ja Donaul on waikus.

Lääne ſõjawäli.

Prantſuſe ametlik teadaanne.

Paris, 24. now.

Wäerinnal pole midagi oluliſt juhtunud peale tugewa ſuurtüki wõitluſe Maaſi pahemal kaldal, kõrgustiku „304“ piirkonnas.

Italia ſõjawäli.

Italia ametlik teadaanne.

Room, 24. now.

Halb ilm lumetuiskudega ſegab terwel wäerinnal meie ettewõtteid.

Carſol kestis waenlaſe ſuurtükkide tuli terwel wäerinnal. Eila pani waenlane kaks tormijookſu meie liinile põhja-hommiku pool kõrgustikuſt „208“ toime, löödi aga tagaſi.

Waenlaſe hydroplanid wiskaſid Acvilei piirkonnas pomme, üks naine ſai ſurma ja üks laps haawata. Wastuseks ſelle peale pommitaſid meie aeroplanid waenlaſe angariſid Proſecos ja ujuwaid angariſid Triesti ſadamas. Pommitamiſel oli edu.

Balkanil.

Prantſuſe ametlik teadaanne.

Paris, 24. now.

Waenlane pommitas meie ſeiſukohta Monastöri lähedal.

Uus wastutormijooks, mis waenlane Serbia ſeiſukoha wastu toime pani, andis neile wõimaluſe ainult oſa Serbia ſeiſukohaſt Sokoli mäeküljel ärawõtta.

Sereſiſt lõuna pool puhastaſid Ingliſe wäed Türgi kaewikud waenlasteſt, kuna hulk wangiſid ſaadi.

Õhuſõda.

Italia ametlik teadaanne.

Room, 24. now.

Öõl wastu 24. now. lendaſid 2 meie hydro-aeroplani Triesti peale ja wiskeſid 5 pommi waenlaſe angaride peale. Waenlaſe ſuurtükkide ägeda tule peale waatamata tulid meid aeroplanid terwelt tagaſi.

Mereſõda.

Kopenhagen, 21. now.

Taani aurulaew „Neros“ lasti puuwilla koormaga Biskai meres põhja.

Sõja ülewaade.

Saksa-Austria wäed Rumenia pealinna Bukaresti ärawõtnud.

Nagu eilaſes ſõja-ülewaates lühidalt tähendaſime, on Rumenia pealinn Bukareſt 23. nowembril langenud. Waenlaſe wäed, mis kolmelt poolt peale ſuruſid, olid wiimaste päewade jookſul oma tegewuſt nii tähtſalt edustanud, et nad Bukaresti täielikult ümberpiirata ähwardaſid. Samaſel korral ei jäänud Bukarestis olewatel Wene-Rumenia wägedel muud üle, kui wiimaſt wõimaluſt tarwitada ja ruttu idapoole taganeda.

Kuidas tuli Bukaresti langemine?

Selle küſimuſe peale wastates tuleb kõige pealt tähendada, et Bukaresti langemiſe on toonud mitte üksi waenlaſe ülejõud, waid ka hästi kewatſetud manöwrid, miſſuguſt wõimiſt waenlastel ſalgamata palju on.

Oleme juba warem ſeletanud, miſſuguſe ſuurejooneliſe manöwriga waenlane oma ſõjakäiku Rumenias algas.

Feldmarſhal Mackenſeni äkiline pealetungimine Dobrudſhas oli ſelle manöwri eſimene ſamm. Ta kindlustas eſiteks waenlaſele julgeoleku tema äärmiſel paremal tiiwal, ning wõttis Wene-Rumenia wägedelt wõimaluſe ähwardada Wieni – Sofia — Konstantinopoli ühendusteed.

Teiſeks oli waenlane Dobrudſha kaudu Rumeniale lõuna poolt kaugele ſeljataha pugenud.

Päraſt ſeda algas waenlaſe tegewus põhja pool Bukaresti.

Meie teame, kuidas kindral Falkenhaini wägi ſuure jõuga Tranſilwaniaſt peale tungima hakkas, lühikeſe aja jookſul Rumenia wägeſid Hermanſtadti ja Kronſtadti piirkondadeſt wälja ajades.

Juba ſiis oli ſelge, et kindral Falkenhaini tegewuſe peaſiht on Bukaresti ja ühes ſellega ka terwet Wallachiat kätte ſaada.

Kronſtadti piirkonnaſt ruttu lõunapoole ſurudes, iſeäranis aga Buſeo jõe orus, ſünnitas Falkenhain eſimeſel momendil arwamiſe, kui tahaks ta ſiit Wene-Rumenia frondiſt läbimurda ja kõige lähemat teed Bukaresti minna.

Kuid ootamata jäi waenlane ſiin warsti peatama, teadmata, mis põhjuſel. Wäga wõimalik, et Falkenhainil ſiin ſelleks küllalt wäge ei olnud, et frondi purustamiſt ilma riiſikuta korda ſaata. Teiſeks wõiſid ta tegewuſt ſiin peatama panna rohkearwuliſed Wene-Rumenia wäed, kes mitte üksi Bukaresti teeſid ei kaitsnud, waid ka Lääne-Rumenias aſuſid, kuſt nad juhtuwal korral Falkenhaini wägeſid Buſeo orus ja Bukaresti teedel kahe tule alla oleks wõinud wõtta.

Et midagi ſelle ſarnaſt ei juhtuks, algas Falkenhain kohe tegewuſt Kronſtadt—Orſhowo joonel, et Lääne-Rumeniat Rumenia wägedeſt puhtaks teha.

Nagu teada, olid ſellel wiimaſel tegewuſel wäga tõſiſed tagajärjed. Waenlane hakkas Sihu jõe orus, Kimpolungi piirkonnas kõwasti pealeſuruma ja katkestas wiimaks Kraiowa ärawõtmiſega nende Rumenia wägede taganemiſetee, kes Lääne-Rumenias, Orſhowa ja Turn-Sewerini piirkondades tegewad olid.

Mis neiſt Rumenia wäeoſadeſt ſaanud on, ſelle kohta ei ole mingiſuguſeid ametlikka teateid ſenini ilmunud. Arwatawasti langes ſuurem oſa neiſt wangi, kuna muiſt Kraiowa ja Donau waheliſel joonel idapoole taganeſid.

Päraſt ſeda, kui Lääne - Rumenias Kraiowa langes ja ſellega kõik ühendusteed waenlaſe kätte olid läinud, algas waenlaſe tegewus ka lõuna-lääne ja lõuna pool Bukaresti.

Simnitſa juures tuli uus waenlaſe wägi üle Donau ja ühines Falkenhaini wägedega. Kuna ſelle uue wäe parem tiiw ruttu lõuna-idapoole rühkis, ſaatis waenlane Shurſhewo juures weel uuſi wägeſid üle Donau.

See wiimane wägi ſeiſis kindral Koſhi juhatuſe all, ja tema ülesandeks oli Bukarestiſt mööda minna lõuna poolt.

Nõnda olid tegewuſes neli waenlaſe ſõjawäge Bukaresti ſihil: lõuna pool Bukaresti kindral Koſhi wägi, lõuna-lääne pool kindral Kühne, lääne pool ja põhja-lääneſ kindral Delmenſingeni ning põhja pool kindral Morgeni wägi.

Kõik need neli ſõjawäge ſeiſid feldmarſhal Mackenſeni ja kindral Falkenhaini ülemjuhatuſe all ning tõttaſid nõnda kolmelt poolt Bukaresti poole.

Otſustawat oſa Bukaresti ſaatuſes mängis kahtlemata kindral Morgeni wägi. Ta rõhus ſuure jõuga peale põhja pool Bukaresti, nimelt Ploeſhti ſihil.

Ploeſht on tähtis raudteede ſõlm, umbes 30 wersta Bukarestiſt põhja pool. Ta ühendab Põhja-Rumeniat (Moldawiat) Bukarestiga. Selle punkti langemine ähwardas katkestada ühenduſt Bukaresti ja Moldawia wahel.

Peale ſelle oleks Ploeſhti langemine wõinud tuua Bukaresti täieliku ümberpiiramiſe, ſeſt Ploeſhtiſt lõunapoole tungides oleks ſaanud katkestatud ka teine Bukaresti ühendustee: Bukareſt—Feteſhti—Faucrewka—Galats—Jaſja.

Seda wiimaſt aſjaolu ettenähes panid Rumenia wäed Ploeſhti piirkonnas waenlaſele kõwasti wastu. Nagu Wene peaſtaab paari päewa eeſt teatas, läks waenlaſel ſelleſt hoolimata korda Rumenia wäerinda põhja pool Bukaresti läbimurda.

Sarnaſel korral ei jäänud Bukaresti kaitswatel Wene-Rumenia wägedel muud üle, kui tarwitada ainuſt peaſemiſeteed — taganeda Bukareſt—Feteſhti raudteed mööda idapoole, mida nad ka tegid.

Nõnda on Bukareſt wiimaks langenud, ja korda läinud waenlaſe ſuur frondilühendamiſe plaan.

Ja tõepooleſt lähebki waenlaſe wäerind nüüd, Bukowinaſt, Dorna-Watra piirkonnaſt algades, õiges joones otſekohe Mustamere randa, ja nimelt järgmiste punktide kaudu: Dorna-Watra—Kronſtadt—Bukareſt—Tiernowoda—Konstanza ſadam.

Weel kaugemalt waadates on waenlane Rumenia operatſioni kaudu loonud peaaegu ſirge wäerinna Balti mereſt kuni Mustamereni.

See wäerind, mis enne Rumenia ſõjakuulutuſt 2400 wersta pikk oli, on Bukaresti langemiſega 1800 wersta peale lühenenud.

Nagu teatatakſe, on waenlane Rumenia operatſioni tarwis umbes 40 diwiſjoni tegewuſesſe pannud. Üleüldſe on waenlaſel Riia lahe—Mustamere joonel umbes 160 diwiſjoni. Terwe Europa ſõjawäljadel on aga waenlaſe wägeſid umbes 340 diwiſjoni, ſ. o. enam kui 5 miljoni ſõjameeſt.

Bukaresti langemiſt peetakſe üheks tähtſamaks momendiks praeguſe ſõja ajaloos. Sõja-aſjatundjate arwates algab waenlane ligemal ajal tingimata uut tegewuſt mõnel teiſel ſõjawäljal, ſeſt frondi lühendamiſe läbi ſaab tal Rumenias hulk wägeſid wabaks. Wäga wõimalik, et feldmarſhal Mackenſen ſaadab uued wäeſalgad Rumeniaſt Balkanitele, et „merde ajada“ liitriikide wägeſid, kes Greekamaal Saloniki piirkonnas aſuwad.

Igatahes on Bukaresti kaotus niihästi liitlastele kui ka Rumeniale raske löök, millega rehkendada tuleb.

Pealinnas, 26. nowembril 1916.

Riigiwolikogu aſus toitluſe küſimuſe arutamiſele. Kui oktobrikuu algul duuma eelarwe komiſjon kokku astus, ſiis oli eſimene aſi, mis kõne alla wõeti, tarbeainete muretſemiſe küſimus. Sel ajal oli wõitlus kahe ministeriumi wahel käimas: ſiſeminister Protopopow pani kõik abinõud käima, et põllutöö ministeriumi alt tarbeainete muretſemiſe aſja oma ametkonda ſaada, kuna põllutöö ministerium, kes wolikogu poolt toetuſt leidis, Protopopowile järele ei ſoowinud anda.

Wolikogu kokkuastumiſeſt on juba üle kolme ja poole nädala mööda, ja ainult nüüd leidis ta wõimaliku olewat meie ſiſemiſes elus kõige tähtſama küſimuſe käſitamiſele aſuda. Toitluſe küſimuſt hakkas wolikogu ärewal ſilmapilgul arutama, ſeſt miniſtrite kabineti kriiſis mis weel lõppenud polnud, ja mis meeleolu duumas wäga kõigele oli tõſtnud, pole ikkagi weel oma lõpulikku otſustamiſt leidnud. See ärewus leidis ka wastukõla kõikide ſaadikute kõnedeſt, iſegi parempooliſte omadeſt.

Eſimene päew, millal toitluſe küſimus kõne all oli, näitas, et wõimata on teda arutada, kui iſeſeiswat küſimuſt, üleüldispoliitiliſi küſimuſi koguni ignorerides.

Uus põllutöö ministeriumi juhataja astus lühikeſe teadaandmiſega üles. Kuid ſee teadaandmine ei ſiſaldanud otſekohe midagi, mis aſjaſſe enneſeſſe wähegi walguſt oleks wõinud tuua, ta ei näidanud iſegi juhtmõtete poole, mis walitſus omale toitluſe küſimuſes üles on ſeadnud, ſeſt walitſuſel puuduwad need. Ka wolikogu liikmed, kes eſimeſel aſjalikul koosolekul ſeiſukorra arwustamiſega üles astuſid, ei pannud mingiſuguſt kindlat plaani ette, mille järele toitluſe küſimuſe korraldamiſel waja oleks käia. Igatahes aga andſid nende kõned tunnistuſt, et rahwaaſemikkudel täielik aruſaamine aſja kohta on ja nad õiget ja kindlat teed püüawad leida, mida mööda tarbeainete muretſemiſe küſimuſes tuleb käia.

Duuma üleüldine koosolek aſus ſelleſamale ſeiſukohale, mille eelarwe komiſjon oma tööde algul oktobri kuu eſimeſte päewade omaks tunniſtas.

Tahaks ainult loota, et ka wolikogu ſõnadeſt teguden[i] jõuaks ja tõeſti korralageduſeſſe natukenegi korralduſt tooks.

Riigiwolikogu.

A. I. Schingarewi kõne, peetud 24. nowembril.

Meie iſamaa on palju wiletſuſi üle elanud. Minewal aaſtal, kui meie ſõjawägi ſõjariiſtadeta taganes waenlaſe pealetungimiſe ees, mille põhjuſeks oli endine ſõjaminiſtri aruandmine ja kogu walitſuſe hoolimatus, — jäi maa ſõjawäe ſeljataga ſiiski tugewaks ja terweks. Kogu rahwa jõud oli pühendatud ſõjawäe uuendamiſele ja ſõjariiſtade muretſemiſele. Seſt ajaſt algades on meil wäeliinil nõuetaw ſõjawägi, kes ſõjariiſtadega waruſtatud, ſeſt ſaadik pole meie ühtki jalatäit oma maaſt ära annud, kuna Bukowinas ja Galitſias meie wäed eduga edaſi ſammuſid. Seda tegi ſeljatagune, rahwas, ſeltskondline jõud. Kuid kui aga korralagedus ſõjawäe ſeljataha poeb, algab ſeal lagunemine, mis ſaab hirmutawaks küſimuſeks, mille arutamiſeſt rahwas mööda ei peaſe. Teie teate ſeda kibedat pilget, mis waenlane meie kohta ſõnab: „Kas teate maad, kus kõik on ja midagi ei ole. Selles kurjas pilkes on palju tõde. Praeguſt ſõda peetakſe wäljakurnamiſe peale, ja mida kaugemale ſõda läheb, ſeda ſuurem torm raputab Europa kaarti, ſeda wähemaks jääwad majanduslikud jõud. Harwenewad inimeſed. wäheneb toitlus, kaob leib, ja pühitakſe maapinnalt terwed külad ja linnad. Niiſuguſel minutil on eſimene mure majandusliſte küſimuſte üle. Mis näeme aga meie? — Siin aſtub üles uus põllutöö miniſteriumi juhataja, kes teatab, et ta alles paar päewa ametis ja ſellepäraſt nõuetawat waſtuſt anda ei ſaa. Hea küll: kuid mis tegid ſiis tema eelkäijad kahe ja poole aaſta jookſul? Nende tegewuſes oli ſamaſugune walge koht, nagu ſee praegu miniſtrite loſhes on. Tühi koht on ka miniſtrite nõukogus, kus pole ei teadmiſi, ei plaani, ei ſüſteemi. (Hüüded: õigus.) Mitte üksi A. Rittichil, waid ka kogu walitſuſel pole midagi ütelda. Sõja keſtwuſel on wahetatud 4 põllutöö miniſtrit ja 6 ſiſeminiſtrit, kus juures ükski neiſt ei teadnud, mis tema teha ja mis tema eelkäija tegi. Saksamaa, kes Inglismaa laewaſtika raudrõngaga piiratud, nälgib, kuid wõitleb; Prantſusmaa, kes oma ſöed, raua ja wilja põhjapoolſetes departemangudes kaotas, ſünnitas wägewa organiſatſiooni, mille päraſt Prantſusmaal praegu elukallidust õige wähe tundub. Inglismaa, kes ſeni alati ſiſſeweoſt elanud ja kelle laewaſtik praegu liitlaſte teeniſtuſes, ei tunne toitluſe aſjanduſes terawuſt. Kuid Wenemaal, mõõtmatus aidas, tõuſid hinnad kuni 200 protſendini. Kaks kuud arutaſid walitſuſe ringkonnad rahaliſt ja majandusliſt polikat. Kuid tagajärjed ja edaſitöötamine? Seda pole praegu olemas.

Kui tänawune ſuwine lõikus kätte tuli, ſaadi ſuure waewaga nii kaugele, et wiljalõikajad ajapikenduſt ſaid. Kuid ſelle tagajärjel ſündis ſegadus, mis nii kaugele wiis, et paljud, kes wilja kokkukogumiſeks wäeteeniſtuſeſt ajutiſelt wabaſtati, ſeni ſõjawäkke pole wõetud. Terwetes maakondades ſündis wiljakoriſtamine muulaſte tööjõu abil; kuid korraga ilmub B. Stürmeri telegramm, mis muulaſed wäeteeniſtuſe kohuſte täitmiſele kutſub. Tagajärg: raſked korratuſed ja töökäte puudus. Siis antakſe põllutöö ſõjawangide hooleks, kuna wiimaſed aga korraga töölt ära kiſutakſe walitſuſe käſul. Kui juba ammu tähendati, et tarwis on kindlaid hindaſid makſma panna, jõudis A. Bobrinski ükskord ometi nii kaugele, et pika wõitluſe järgi kindlad hinnad makſma pandakſe. Kõikumiſe ajal jääwad aga ſiſſeoſtu operatſioonid ſeiſma, mida ainult ſuure waewaga ſaab jätkata. Ja korraga tuleb kr. Bobrinski kelmika mõtte peale: kindlad hinnad on waja ära kaotada. Ilmub uus ſiſeminiſter, kellega Bobrinski imelikku koomiliſt wõitluſt algab. Iſe põllutöö miniſter on nõus toitluſe aſjanduſt ſiſeminiſteriumi ametkonda üle andma, kuna aga põllutööminiſteriumi ametkond ja miniſtrite nõukogu Protopopowi tõusmiſt ſilmates, ſelle waſtu on. Siis teeb kr. Bobrinski näo, nagu wõitleks ta Protopopowiga. Nüüd ſaate teie iſe aru, kes toitluſe aſjanduſes korralageduſt ſünnitawad. Duuma ei teagi ſeni, misſuguſel aluſel toitluſe küſimus ſeiſab, misſuguſed iſikud küſimuſt käſitawad. Teiſeks, küſime meie walitſuſe käeſt: kas on temal wäljatöötatud toitluſe küſimuſe plaani, ja misſugune on ſelle ſiin? Küſimus iſe kõneleb, et mingiſuguſt plaani ei ole. Kolmas küſimus: misſugune on toitluſe tagawarade ſeiſukord Wenemaal? Neljas küſimus: misſuguſel ſeiſukohal aſub toiduainete ſiſſeoſtmine? Kas ei ſelgu ſiit, et meie otſekohene üleſanne on walitſuſe kõrwaldamine, kes töötada ei ſuuda. Seſt ſeaduſeandwad kojad wõiwad walitſuſe tegewuſt kontroleerida, kuid ei wõi aga wilja ſiſſeoſtu toimetada. Kuid kui aga täideſaadew wõim kõlbmatu on? Siis on meie üleſanne kõlbmatut wõimu kõrwaldada: teiſt tööd meil ei ole. (Käte plagin). Kõik meie oleme ſellepäraſt ſiia kokku tulnud, et ſõda lõpuni wiia.

Meie ſaame aru, et meie wendade ja poegade ohwrid ainult tagajärge on leidnud, kui Wenemaa tulewik kindluſtatud on. Kuid kas ei tõuſe langenute warjud waſtaſel korral meie ſilmade ette ja ei küſi: mispäraſt ſaadeti meid hukka? Juſt teie, rahwaeſitajad olete ſuutnud ſeni iſamaad nõuetawal kõrguſel hoida. Juſt riigiwolikogu on ſee rahwa mõtlemiſe keſkkoht, kes ſõda lõpuni tahab wiia ja ſeda ka teeb (Hüüded: õige). Uus põllutööminiſteriumi juhataja teatab, et ta arenemiſe tee poolehoidja on ja et ta puruſtamiſt eitab, pole ta millegagi näidanud, mis ta ſelle all mõtleb. Kuid kas pole Wenemaa oma wiimaſeid poegi ſõja heaks ohwerdanud? Kus on ſiis miniſteriumi juhataja poolt toonitatud patriotism, ja kus ei ole ſeda? Seda ei olnud kõrgema wõimu eſitajate juures, kes kohuſtuſeſt iſamaa ees aru ei ſaanud.

Mida kaugemale ſõda läheb, ſeda ſelgemalt hakkab paiſtma ſunduslikus. Ilmaaegne on praegu kõneleda ſelleſt, kas kindlad hinnad kohaſed on wõi ei. Riigil on wilja waja ja ta peab ſeda ſaama. Seda peab ta rahwale ütlema. Siis annab rahwas oma wilja niiſama, nagu ta omad pojad on annud. Kindlad hinnad — on alles algus ſuureſt kohuſtuſeſt riigi ees. Meie õlgadel on praegu iſamaa ſaatus. Hilja on rääkida wabaſt ettewõtte õiguſeſt, ſeſt kui wabrikud ja tööſtuslikud ettewõtted iſamaa kaitſeks töötawad, peab põllumajandus ſedaſama teed käima.

Kui meie ſõja algul tähendaſime, et waja ſemſtwo- ja linna omawalitſuſes uuenduſi ette wõtta, tähendati meile, et ſõja aeg mitte uuenduſte, waid ſeaduſte andmiſe aeg on. Nüüd näete teie iſe, misſugune tähtſus omawalitſuſe uuendamiſel oleks olnud. Walitſus pole aga uuendamiſe teele aſunud. Ja nüüd peame meie ſeda tegema. Seſt praegune walitſemiſekord puruſtas maa majanduslikud jõud: praeguſel walitſuſe korral puudub ettewaatlikus. Praegune aeg tuletab meele Katarina 2. aegſet Potemkini poolt ſünnitatud korralageduſt.

Toitluſe küſimus ja riigi majanduslikud nõuded nõuawad waſtuſt möödapeaſematu jõuga. Sõnadega ei ſaa neid kõrwale heita. Siin on tarwis teguſid, kuid tegude jaoks ei kõlba walitſus. (Tormiliſed kiiduawalduſed keſkel ja pahemal pool).

Riiginõukogu.

Koosolek 24. nowembril.

Järjekorraliſe koosoleku päewakorras ſeiſab ſenati uuenduſe ſeaduſe eelnõu arutamine.

Seaduſe eelnõu on juba kaunis wana. 1904 aaſtal tunniſtati nimetatud uuendus tarwiliſeks ja otſuſteti ſenatit keiſer Aleksander II kohtu ſeaduſega kokkukõlaſſe ſeada.

Uue projekti järele pidi ſenat iſeſeiſwaks ſaama, kohtuminiſtri wahetalitus ſenati ja kõrgema wõimu wahel ära kaotama, ſenati järelwalwuſe õigus oma all olewate kohtute ja iſikute tegewuſe üle jälle jalule ſeatama ja ſenatile õigus antama oma ametnikkude ridaſid walimiſe abil täiendada. Wäljatöötatud ſeaduſeprojekt anti kohtuminiſteriumi ja jäi ſinna pidama.

1907 aaſtal wõeti nim. projekt riiginõukogus läbiwaatuſele ja lükati tagaſi. Arwati ſiis jälle kohe ſelſamal aaſtal kohtuminiſtri poolt riiginõukogusſe, läks 1912 aaſtal ühte komiſjoni, wõeti 1914 aaſtal wolikogus waſtu ja läks nõukogusſe, kus ta ligi kaks ja pool aaſtat ſeiſis.

Aruandjana aſtus üles S. Manuhin.

Suurema kõne peab A. F. Koni, iſeloomuſtades ſeadusandliſe töö korda, mis niiwõrd keeruline on, et kõige paremal juhtumiſel, kui mingiſuguſt takiſtuſt ei tule, ſeadus mitte wähem kui pooleiſt aaſta ſees wõib makſma pandud ſaada. Harilikult wõtab aga aſjade käik terweid aaſtaid. 1900 a. kuni 1905 aaſtani on miniſtrid 87 aſja kohta oma otſuſe andmata jätnud, ehk küll neid 5 aaſtat on nõutud. On aſju, mis ſenatis 37, 32 ja 21 aaſtat on ſeiſnud.

Mõttewahetuſed kawatſetawa uuenduſe kohta algawad koosolekul, 28. nowembril.

Järgmine riiginõukogu koosolek, pühendatud walitſuſe deklaratſiooni arutamiſele, on laupäewal, 26. nowembril.

Ülemineku formel.

Riiginõukogu rühmad teewad eeltööd walitſuſe deklaratſiooni kohta käiwa ülemineku formeli kokku ſeadmiſeks ja ſelle läbiwiimiſe wõimaluſte ſelgitamiſeks. Reidhardti rühm nõuab kindlaſti, et kõigekõrgemale poole ettepandawas ülemineku formelis täieliſelt oleks awaldatud 22. nowembril riiginõukogus peetud kõnede ſiſu. Nad panewad ette ſellekohaſt formeli wälja töötada, mida ka kõik nõukogu liikmed, peale parempoolſete, toetaks.

Kuigi parempoolſetel lootuſt pole oma formelile nõuetawat häälteenamuſt ſaada, ſiiski tahawad nad oma kõnelejate kaudu oma formeli toetada.

Wäljamaa.

Miniſteriumi kriiſis Inglismaal

keſtab edaſi. Senini ei ole weel mingile otſuſele jõutud, kuidas uut kabinetti kokku ſeada. Mõned erateated kinnitawad, et kuningas on waruſtusminiſtrile Bonnar Law'le ette pannud, kabinetti kokkuſeadmiſt eneſe peale wõtta. Bonnar Law aga on end ſelleſt lahti ütelnud, ſel põhjuſel, et ta lootuſt ei arwa olewat niiſuguſe miniſteriumi aſutamiſeks, mis praeguſel momendil ſeiſukorrale waſtaks. Edaſi olewat kuningas ſõjaminiſtri Lloyd George poole pöördnud, talle üleſandeks tehes uut miniſteriumi kokku ſeada. Arwatakſe aga, et Lloyd George waewalt ſuudab uut, keſtwat kabinetti aſutada. Alamkoja enamuſe nurin, mis Asquithi ſundis ametiſt ära aſtuma, on ſihitud otſe ta Lloyd George waſtu, ja ſamaſel aſjaolul on tal wähe lootuſt enamuſe poolehoidmiſt wõita.

Wiimaſte teadete järele on aſjade ſeiſukord täitſa lootuſeta: ſenini ei ole weel kedagi leitud, kelleſt loota wõiks, et ta alamkoja ſoowidele waſtu tulles wõiks aſutada niiſuguſe miniſteriumi, kes ſuudaks rahuſtada alamkoja enamuſt.

Ka ei ole weelgi ſelge, mis põhjuſel miniſteriumi kriiſis õieti tuli. Arwatakſe aga, et ſelleks põhjuſt andſid Greeka ſündmuſed ja liitriikide aſjade tagurpidi minek Rumenias.

Greeka ſeiſukorra kohta

ei ole uuemaid teateid ſaadud. Teatatakſe ainult, et Greeka walitſus ſõjawäge ſõjajalale ſeab. Athenas ja mujal Greeka linnades on rohked kinniwõtmiſed olnud. Walitſus on hulk „weniſeliſtiſid" wangi pannud, neid iſamaa äraandmiſes ſüüdiſtades. Athenas on rahwahulk „weniſeliſtide" majaſid puruſtanud, kuna mõned „äraandjad" ſelle juures ſurma on ſaanud.

Kuidas liitriikide alamatega lugu on, ſelle kohta ei ole teateid. Teatatakſe, et muiſt neiſt on Pürrei poolſaarele ſaadetud, kuſt nad liitriikide laewade peale toimetatud.

Italia ſaadikutekojas

pidas peaminiſter Boſelli 22. now. ſaadikutekoja iſtumiſte awamiſel pika politiliſe kõne, milles ta pilku heitis kõigi liitriikide ja iſeäranis aga Italia tegewuſe peale praeguſes ilmaſõjas. Ta teatas, et Italia ühes teiſte liitlaſtega tegewuſt jätkab lõpliku wõidu ſaamiſeks.

Muu ſeas kinnitas ta omalt poolt, et Italia ühes teiſtega nõus on Wenemaale Dardanelliſid ja Konſtantinopolit lubama.

Üleüldiſelt wõttes ei olnud aga peaminiſtri Boſelli kõne kuigi „ſõjakas", waid käſitas ainult mõnesuguſeid üksikaſju, mis üleüldiſelt tuntawad.

Kodumaa.

Tallinna linnawolikogu terwitus-telegramm riigiwolikogule.

Tallinna linnawolikogu koosolek otſuſtas riigiwolikogule järgmiſt telegrammi ſaata:

„Tallinna linnawolikogu terwitab riigiwolikogu tema püüdmiſtes riigi ſeiſukorda korraldada, ja näeb riigiwolikogu poolt ettenäidatud abinõudes ainukeſt õiget teed, mis ſõjawäe ſeljataguſt kindluſtada aitab ja wõitu waenlaſe üle meile lähendab."

Pärnu linnapea aſetäitja.

Nagu „P. Poſt." teatab on Pärnu linnapea aſetäitjaks linnanõunik Hermann Ammende kinnitatud.

Georgi pidupäew.

Georgi pidupäewa pühitſetakſe täna igal pool kodumaal. Tartus pannakſe liturgia jumalateeniſtus toime ja peetakſe ka ſõjawäe paradi. Tallinnas on Georgi kawaleridel piduſöök Börſe ſaalis.

Pealinna teated.

P. E. H. S. loterii ei alga mitte kell 2, nagu ekslikult teatati, waid kell 12.

Adminiſtratiwſed määruſed. Petrogradi linnapealiku poolt on politſeiametnikkudele ette kirjutatud kõiki automobile kinni pidada, millel laternad liig heleda walgusega on: ſõiduriiſtade omanikud tulewad waſtutuſele wõtta.

26. nowembril lubatakſe lõbuſtuſi ja teatri etenduſi kella 2-ni öõſe pidada. Luba ſelleks ſaawad ainult need aſutuſed, kus Georgi komiteede poolt etenduſed ja lõbuſtuſed on organiſeeritud.

Erakorraline linnawolikogu koosolek. Eila oli arwu poolelt ſeitſmes linnawolikogu erakorraline koosolek toitluſe korraldamiſe aſjus pealinnas. Uus toitluſe korraldus kawa oleks järgmine:

Linnapeale walitakſe kaks abi ja 12 liiget toitluſe korraldaja juhatajaks 12 linna piirkonnas. Kinnitatakſe ſeega uus toitluſe ametkond. Toitluſe aſjanduſe eeſotſas ſeiſjad iſikud kannawad oma heakſarwamiſe järele aſjatundjaid iſikuid tööſt oſawõtma. Kutſutud iſikutel oleks nõuandew hääleõigus. See projekt annab wanaduumalaſtele nagu näha waja linna wõimaluſt häid kohti ſaada ja kõige mõjukamatele iſikutele neid anda.

Koosoleku lõpus wõttis aſi aga ootamatult teiſe pöörde ja wanaduumlaſte projekt kukkus läbi.

Koosolekul ſelgis, et ſiſeminiſterium toitluſe aſjanduſt oma käes tahab pidada ja nõuab, et ſee linnaomawalitſuſte kätte antaks, millega küſimus ka ſelle miniſteriumi wõimkonda jääb.

Georgi kawaleride pidu. Täna on pealinnas ja üle riigi piduſtuſed Georgi kawaleride heaks. Selle puhuks on paljudes pealinna teatrites lõbuſtuſed ja mitmesuguſed etenduſed, rahwamajas piduſöök jne.

Teatrid on kella 2-ni öõſe awatud.

Pealinna toitlus. Lähemas tulewikus hakatakſe pealinnas külmetatud liha müüma, mispäraſt linna liha komiſjon põllutööminiſteriumi moonamuretſemiſe oſakonnalt teateid palub ſiſſeweetud liha hindade ning müümiſe korra kohta.

Saadetuſed ſõjawangidele. Poſti ja telegrafi peawalitſus annab linnaelanikkudele teada, et ſõjawangidele ſaadetawaid pakke ſoowitaw on mitte enne 4. detſ. ära hakata andma, ſeſt et 2. kuni 12. detſ. wana kalendri järele Saksa poſtiwalitſuſe poolt pakke edaſi ei ſaadeta.

Riigiwolikogu ringkondades.

Parempoolſete rühma teadaanne.

Lagunewaſſe parempoolſete rühma alalejäänud liikmed katſuwad kõigiti oma juhti Markow 2. õigeks mõista ja teda wälja upitada muſtaſt looſt, kuhu ſee oma ägeduſes kukkus. Oma rühma nimel on nad teadaande kokku ſeadnud, mis umbes järgmiſi mõtteid ſiſaldab:

22. now. kooſolekul, nagu ſtenogramm näitab, peatati Markow 2. kõne ajal ligi 30 korda, mis niiſama palju tähendab kui kõnelemiſe ärakeelamine. Paljud wahelhüüded olid iſegi kõnelejale haawawad, kuid ſellegipoolest ei lugenud kooſoleku juhataja tarwilikuks ſegajatele märkuſi teha. Kui kõneleja kannatuſe kaotas ja wahejuhtumine maad leidis, mida meie ſügawalt kahetſeme, ſiis ei ſaa meie proteſti awaldamata jätta wolikogu enamuſe teguwiiſi wastu, kes juhataja kaitſel tarwitades igaſt karistuſeſt on wabastatud, ſoowimatuid kõnelejaid paremalt poolt aga wäljapääſematuſſe ſeiſukorda paneb.

4. wolikogu ſaadikute wolituste pikendamine.

Miniſtrite nõukogu eſimehel A. F. Trepowil oli neil päewil pikem nõupidamine kohtuminiſtri A. A. Makarowiga neljanda wolikogu ſaadikute wolituste pikendamiſe aſjus. Kuna teedeminiſtri poolt ſeaduſandlistele kodadele läbiwaatamiſeks ſiſſe antakſe raudteede ehituſe projekt, mille läbiwaatamine duuma komiſjonidelt mitu kuud aega nõuab, ſiis wõib ta üleüldiſele harutuſele wõetud ſaada alles tulewa aasta teiſel poolel, mil ſaadikute wolituste aeg täis ſaab. Sellepäraſt kawatſeb peaminiſter wolituste pikendamiſe küſimuſele käiku anda ja ſelles aſjas wolikogu fraktſioonide eſitajatega läbirääkimiſi alata.

Walitſus ja wolikogu.

Päraſt ärewaid päewi algas wolikogu nõudanimetatud ülesehitawat tööd toitluſe küſimuſe üleswõtmiſega. See aſjaolu ei anna aga weel põhjuſt arwata, et wolikogu walitſuſe poliikaga oleks leppinud ja Stürmeri lahkumiſeſt rahuldatud ſaanud. Järgmine küſimus, mis wolikogu walitſuſega ſeaduſtikult wõideldes tahab üles wõtta, on 87. § paragrahwi ſeaduste likwiderimine.

Eila õhtul pidas progreſſiiwſe bloki büroo kooſolekul wolikogu lähema tegewuſekawa arutamiſeks. Kuna jõulu wahe-aeg warsti algab, loodetakſe warstiſeid muudatuſi walitſuſe kokkuſeades, millega ühenduſes ſeiſab ka wolikogu lähem tegewuſe taktika.

Markow 2. ülesastumiſe järelkaja.

Markow 2. ülesastumiſt wõib likwideerituks tunniſtada. Markow 2. ſõjawägi ja tugi, parempoolſete rühm, on wäikſeks tähtſuſeta koguks ſulanud, ja juht iſe wolikogus oma mõju täielikult kaotanud. — Keegi ei anna temale wolikogus enam kätt ega kuulata tema kõnet, komiſjonide töösſ ei ſaa ta enam oſa wõtta, kuna wolikogu eſimehe autoritet weel enam on tõusnud.

Päewauudiſed.

Kõrgemad ametnikud.

Eila ſõitis miniſtrite nõukogu eſimees riigiſekretär A. Trepow Tſarskoje Seloſſe.

◆ 24. nowembril peakorteriſt tagaſi jõudnud ſiſeminiſter A. Protopopow olewat, nagu kuulda, haigeks jäänud. Tunaeilaſe päewa jooksul ei wõtnud ta ühtegi aruannet wastu. Nagu ſelgus, jäi A. Protopopow ööſel wastu keſknädalat haigeks. Juba peakorteriſt tagaſi jõudes tundnud ſiſeminiſter enda haige olewat. Selle peale waatamata käinud ta miniſtrite nõukogu eſimehe A. Trepowi jutul, mis pikemat aega kestis. Arstid leiawad, et peale üleüldiſe külmetuſe ſiſeminiſtril neeruhaiguſe tundemärgid on.

Walitſuſe tegewus.

Wiimane miniſtrite nõukogu kooſolek peaminiſtri A. Trepowi juhatuſel arwas kohaſeks riigiwolikogu kinnitamiſeks anda rahaminiſteriumi ettepaneku, et riigi hoiukaſſades hariliku hoiuraamatute kõrwal tſheki ſüsteem makſma pandaks. Niiſama ei leidnud miniſtrite nõukogu takistuſi ole, wat Wene ſeltſi walitſuſega lepingut teha, mille järgi nimetatud ſelts oma walmistada wõiab ſuurema hulga laskemoona ja ſõjawäe tarbeaineid, 1470 kauba-wedurit, 15.600 kaetud kauba-wagunit ja 100000 platformi.

Mitmeſugused kawatſuſed.

Rumenia ſõjapõgenejate ilmumine Wenemaa piiridesſe ſundis ſiſeminiſteriumi rida abinõuſid tarwituſele wõtma, et ſõjapõgenejate edaſiliikumiſt kergendada ja nende elamiſewõimaluſi parandada. Selle ſihiga määrati Beſſarabia, Podoli, Herſoni ja Kiiewi kubermangude ülematele tarwitamiſeks teatud ſumma. Tarwituſele wõeti ka abinõud ſõjapõgenejate warustamiſeks ſoojate riietega ja peſuga, kuna nende liikumiſe teedel toitluſe ja arstiabi punktid aſutatakſe, niiſama ka ruumid elamiſe jaoks.

Rahaaſjandus.

J. Batorewitſhi hoolekſ, kes Aſia-Doni panka rewideris, antakſe ka Rahwuswaheliſe Kaubanduſe panga tegewuſe uurimine. Wene wäliskaubanduſe panga rewiderimine on endiſe Warſſawi riigipanga oſakonna juhataja parun Tieſenhauſeni käes. Lioni krediti oſakonnad ja agendi-oſakonnad Wenemaal on rewiſjoniſt wabastatud.

Seltſide aſjandus.

Tuſſa ülewõimu wastu wõitlemiſe komitee A. Sriichinski juhatuſel arutas 1886 aasta elektriga walgustamiſe ſeltſi likwiderimiſe küſimuſt. Komiteele pandi ette ettepanek, mille järgi nimetatud ſeltſi aſemele uus aſutatakſe, kus ſuures 40 protſenti oſatähtedeſt kroonu kätte lähewad, 30 protſenti oſatähtedeſt jaotawad pealinna ja Moskwa linnawalitſuſed oma wahel ära, kuna ülejäänud 30 protſenti nende oſatähtede omanikude kätte jääwad, kes erapooletute riikide alamad on. Kogu ettewõtte wäärtus hinnatakſe 55 miljoni rubla peale.

Toitluſe aſjandus.

◆ Miniſtrite nõukogu eſimees ſai rea telegramme korratuste kohta lõuna-lääne raudteedel. Suhkru wabrikute direktorid kaebawad, et raudteede aidad, kus hulgawiiſi rikkumata kaupaſi alalhoitakſe, aga edaſiſaatmiſeks wastu ei wõta peetiſid, mis õue peal juba hulgawiiſi mädanema läinud. Kaebtuſe andjad paluwad peetiſid wiibimata edaſi ſaata, ſeſt muidu on ſuhkrunälg möödapeaſematu, kui nõutawad tagawarad kohale ei jõua.

Omawalitſus.

Siſeminiſtri A. Protopopowi käſul ſäeti kokku miniſtrite nõukogu eſimehe A. Trepowi jaoks ſeletuskiri ſemſtwote aſutamiſe kohta.

Nagu ſeletuskirjaſt näha, pole ſuurem oſa ſemſtwoſi lühikeſe aja tõttu ſelle küſimuſe peale wastuſt ſuutnud anda. Kohale jõudnud wastuſed ſiſaldawad peajoontes umbes järgmiſt.

Leides, et tulewane ſemſtwo üksus kaswatawaks kooliks on külaelu ſeltskondliſele tegewuſele ja et aſutatawad waldade ſemſtwod kohaliku algatuſt arendawad, tähendawad ſemſtwod, et ſemſtwo wähemad üksuſed ilma ſeiſuste waheitegemiſega oleks, kuna nende omawalitſemine ilma mingiſuguſe poliitſeiliku järelwalwuſeta peaks ſündima. Ühes ſellega awaldawad ſemſtwod ſoowi, et waldade ſemſtwol rahaliste ſummade ſaamiſeks oma nõuete täitmiſeks õigus antaks oma liigetele makſuſi peale panna. Ühes ſellega ſoowitakſe, et walla ſemſtwote töödeſt laiemad elanikkude hulgad oſa wõtakſid ja et nende töö oſawõtmiſe mõttes adminiſtratſioni kitſenduſteſt waba oleks.

Nagu nendeſt ſeletusteſt näha, on ſemſtwod ſiſeminiſteriumi eelnõu kohta eitawa koha wõtnud, kuna mõned ſemſtwod eelnõu arutamiſeſt endid üleüldſe lahti ütleſid. Sellepäraſt ei leia ſeletuskiri ka neid tagajärgi, mis ſemſtwote arwustamiſeſt oodati, tähtſad olewat.

Walgepiletimeeste järelwaatus.

Nagu uulitſatel wäljapandud kuulutusteſt näha, algab 1. detſembril 1916. a. walgepiletimeeste järelwaatus. Ühes teistega tulewad järelwaatuſele ühekorraga kodanlikud ja loomaarstid, niiſama ka rohuteadlaſed, kes walgepileti ſaamiſeni ſõjawäe ametkonnas teenimas polnud. Nimetatud iſikud ühes teiste walgepiletimeestega on kohustatud kell 8 hommikul ilmuma järgmiſes korras ſõjawäe komiſjonidesſe.

Linna ſõjawäe komiſjoni (Sadowaja, 55): 1915. aasta kutſealuſed, kes 1894. aastal ſündinud ja kelle perekonna nimed P. kuni T. täheni algawad — 1. detſembril: U täheſt kuni Ä-ni — 2. detſembril: 1914. aasta kutſealuſed, kes 1893. a. ſündinud, kelle perekonna nimed A. kuni W. algawad — 3. detſ.: G. kuni Z-ni — 5. detſ.: J. kuni K-ni — 7. detſ.: L. kuni M-ni — 8. detſ.: N. kuni O-ni — 9. detſ.: P. kuni R. — 12. detſ.: S. kuni T. — 13. detſ.: U. kuni Tſh. — 14. detſ.: Sch. kuni Ä. 15. detſ.: 1913. a. kutſealuſed, ſündinud 1. okt. 1891. kuni 31. detſ. 1892: A. kuni B. — 16. detſ.: W. kuni G. 17. detſ.: D. kuni J. — 19. detſ.: K. 20. detſ.: L. kuni M. — 21. detſemb.; N. kuni O. — 22. detſ.; P. kuni R. — 23. detſ.: S. — 28. detſ.: T. kuni Ts. — 29. detſ.: Tſh. kuni Ä. — 30. detſ.: 1912. a. kutſealuſed, ſündinud 1. okt. 1891. alates, A. kuni B. — 31. detſ.; W. kuni G. — 2. jaan. 1917.; D. kuni J. — 3. jaan.; K. — 4. jaan.; L. kuni M. — 7. jaan.; N. kuni O. — 9. jaan.; P. kuni R. — 10. jaan.; S. — 11. jaan.; T. kuni Ts. — 12. jaan. ja Tſh. kuni Ä. — jaan.

Kreiſi ſõjawäekomiſjoni (Ligowka, 146): 1911. ja 1910. a. kutſealuſed, ſündinud 1. okt. 1888. a. kuni 1. okt. 1890., A. — 17. detſ. 1916.; B. — 19. detſ.; W. — 20. detſ.; G. — 21. detſ.; D. kuni E. — 22. detſ.; Sh. kuni Z. — 23. detſ.; J. — 28. detſ.; K. (1911. a. kutſe) — 29. detſ., K. (1910. a. kutſe) — 30. detſ.; L. — 31. detſ.; M. — 2. jaan. 1917.; N. kuni O. — 3. jaan.; P. — 4. jaan.; R. — 7. jaan.; S. — 9. jaan.; T. kuni U. — 11. jaan.; F. kuni Tſh. — 12. jaan.; Sch. kuni Ä. — 13. jaan.

Tööliste ſaatkond riigiwolikogu eſimehe jutul.

24. nowembril oli Putilowi wabriku tööliste ſaatkond duuma eſimehe M. Rodſjanko jutul. Saatkonna walis tööliste kooſolek, kus üle 10.000 töölise oſa wõttis. Saatkonna liikmed andſid riigiwolikogu eſimehele ſeletuskirja, kus praeguſe aeg oma iſeloomuſtuſe leiab. Sellele järgnewad nõudmiſed, mis praeguſeſt poliitiliſeſt ſeiſukorraſt olenewad: need ülesanded, mis duuma ſaatkonna arwates omale juhtnööriks peab ſeadma, ja abinõud, millega rahwa eſitajad nende ſihtide ja ülesannete teostamiſele peawad jõudma. Seletuskiri toonitab ka, et pahempoolſete ſaadikute wäljaheitmine duuma istumiſteſt 8 kooſolekuks — teguwiis on, mis maa- ja laiemate rahwahulkade huwidele ei wasta.

Saatkond wiibis riigiwolikogu eſimehe juures umbes 1½ tundi. Saatkonna liikmed kriitiſeeriſid iſeäranis mõnda mõtet, millele Rodſjanko wastu waidles. Duuma eſimees pani töölistele ette kannatlikum olla, tõotades, et aegamööda kõik paranemiſele läheneb. Saatkond tähendas aga ſellepeale, et ſarnane riigiwolikogu töö — nagu ſeni — aſjatu on. Wolikogu ei taha ſelle wõitluſe tee peale aſuda oma ülesannete täitmiſeks, millel tõiſſemad tagajärjed wõiſid olla. Saatkond toonitab ſeda waheet, mis duuma meeleolus 1. nowembril ja päraſt ſeda päewa olnud.

M. Rodſjanko lubas ettewandud ſeletuskirja riigiwolikogu liigetele edaſi anda. Enne ſeda ſoowias ta aga tööliste ſaatkonnale oma ettewandeſt tagaſi wõtta. Saatkond ei olnud aga ſellega nõus ja tähendas, et ta ſeletuskirja ſiiu juurde kindlaks jääb.

Teated Eesti ſõjameesteſt.

Eesti ſõjamehed paluwad teatawad end ka [illegible] neid [illegible] ſaata.

Edward Munk — Tarwumaalt, Ed. Jurisſon — Wiljandimaalt, Karl Z[illegible] — Raiwere maalt, Aleks. Waſew — Saaremaalt, Tõnu Roermann — Haapſaluſt.

Зап. бат. л.-гв. Кексгольмскаго п., 4 р.

Wälj. Kirjaſt. Oſauh. „Ühiſelu“.
Wastutaw toimetaja H. Preſs.

Tel. poſt Tuur pr. 43 **Dr. Gorowitz**
Iga päew kella 10—1 ja 5—9
pühap.: kella 10—2 p.
Tripper — Naha — haigused ja — jõetus. — **Siſilis**
Naiſt. operatſ. [illegible] erialal.

DR. A. KRAMNIK.
Siſiliſe, tripperi ja kõrwalhaiguſe arstimine.
Pühapäew. 3—5 p. l. | Wastuw. igap. k. 6 p.l. —11 õ. | Kehwemat. kätteſaadaw.
606 **Woskreſenski pr. 28** 914
Kõnetr. 633—28.

Dr. Grünberg, Знаменская 2, уг. Невскаго.
Kella 9—12, 6—10 õht. Naiſt. eraldi.
Terawa kronil. tripperi ja **Siſiliſe 606-914** ſpetſ. arstimine.
Suguorg. korrat., ſchanker. Uus arstimiſe ja järeluur.-wiis.

Спасская лечебница Арх. Годба фанья.
Садовая 42, уг. Спасск., тел. 4-03 79.
Kõn 50 k. Haigete wastuw. eriarst. poolt k. 8 h.—10 õ. Siſem.,lapſ.8—3, 4—10 õ.; ſeedim. kõhun. 10—4, 4½—9 naiſter., ämmapr. 10—9, taik. 11—2, 4—7; kõrwkurgu, nina 11—2, 4—7; ſilmahaig. prill. 11—12½, 6—8; ert. haig., ſuguorg. kor. (tabes), ſiſi kuiw., pr. joomatõb. arst. häpn. 4—7; ſuguh. trip. ſiſ. 606—914 8 hom. kuni 10 õh. õnet., ſiſepriti. ſoon. **ilmawaluta. Hamba haig., kunſtl. hambad** 10 h. kuni 9 õht. **Röngeпанem.** Wärske mäda. **Waestele kätteſaadaw.**

Фельдшеръ латышъ оказыв. медицинскую помощь по венерическимъ болѣзнямъ не дорого и добросовѣстно. Невскій 66, кв. 26. 7—10 в.

Kunſthambad
wastuw. k. 10—9 õht. Офицерская, 9, кв. 7. Kõnetr. 183-38. **A. K. Tosm.**

Zanderi institut
Rootſi wõimlemine aparatidel; maſſeerimine, wibratien, elektriſeerimine. Kuiwad õhu-wannid. Eri arstimine reumatism., jooksjaſt, neuralogiaſt; **kõhukinniolekuſt, raswamineknſt, unepuuduſeſt;** arstimine küüruſt olekuſt; kuulihaawade ja põrutuste järeldusest. Петроградъ, Казанская № 5, тел. 446 12. — Siſemiste haiguste aſjus wastuw. kripäewadel kella 2—6.

Dr. Kroll teine trepp Puichtinſt. Newſki 79.
Kõige uuemad tripperi ja tema järeld. arstimiſe wiiſid. Siſilis (914 kõiks. elektriſ. Wastuw. 9—1 ja 6—8 õ., naiſter. 2—4, tel. 559-71. Kehwematele kätteſaadawad.

Hamba-Arſt
M. Joelſon, Офицерская, 9, кв. 18.
Siſſek. hoow. Kunſthamb. plat. ja ilma. Wäljat. ilma waluta. Wastuw. 5—9 õ., pühap. k. 10—6. Teenij. aland. hind.

Juurdelõikuſe ja õmbluſe kurſuſed.
J. Lenow.
Was. Saar., 3 liin, nr. 70, kort. 1. Tel. 492-17. Kõige uuema Pariiſi meetodi järele õpetatakſe lühikeſe aja ſees amet kätte. Teeniſtuſes olewad wõiwad ka pühapäewiti õpetuſt ſaada. Sealſamas müüakſe ka kõige uuemaid moodilehtja ja ſchnittiſid walmis ja tellimiſe peale. Seletuſed ka Eesti keeles.

Eesti
Kohaotſimiſe kontor
tarwitab ja ſoowitab kõikſugu naisteenijaid. Awatud kella 10—4 päewal. Екатерининскій кан., д. № 72, кв. 35.

Ilmus trükis „**Uus Eda-kalender**“ 1917. a. Hind 1 r. Tellimiſte adreſs: T. Tõngi, Warus.
Tähendus: Kõik kodumaal ilmuwad paremad kalendrid on ladus. Kodu ja kooli jaoks ſoowitame lastele Eesti keele ilupeno ja hea ſuurem õppimiſe raamatuks „Emakeele elawad hääled“ I. ja II. ka ilmus. T. Tõngi „Kukeaabits“, teine parandatud trükk.

Nõudke
Pealinna Teataja
üksikuid numbrid
kõikidelt ajalehemüüjatelt
uulitſatel.

„Pealinna Teataja“ üksikuid numbrid müüakse järgmistes raudteejaamades: Narwas, Rakweres, Tapal, Tallinnas, Tartus ja Walgas.

Põhja Kredit-Ühisus

Б. Конюшенная 10.

5 ½ % 1916. aasta lühikese-tähtajalise riigi sõjalaenu

wäärtpaberid müüakse ja wõetakse nende peale tellimisi wastu

kella 10—3 p. l.

Ärimeestele tähelpanemiseks!

Lähemal ajal ilmub Kirjastuſe-ühiſuſe „Unikati“ kirjastuſel pealinna Eesti

„Jõulu album 1916.“

mille iluſa wälimuſe ja tuumaka ſiſu peale wäljaandjad ſuurt rõhku on pannud. „Jõulu albumi“ trükitakſe üle **10.000 ekſemplari.** Sellepäraſt on ta äri-kuulutuste jaoks nagu loodud. **Juhime ärimeeste tähelpanemiſt ſelle peale.**

Kuulutuſi wõetakſe wastu kuni 26. **ſkp.** Kirjastuſe ühiſuſe ja trükikoja „Unikati“ kontoris: Петроградъ, Рузовская 13, издательство „Уникатъ“, тел. 4-64-64.

Tellimiste wastuwõtmine 1917. a. peale on alganud.

Päewaleht

„Pealinna Teataja”

ilmub 1914. a. algades Petrogradis.

Kui **wäliſe Eesti demokratiline häälekandja** juhib „Pealinna Teataja“ üleüldiſe politiliſe ſeiſukorra walgustamiſe kõrwal lugejate tähelpanemiſt iſeäranis nende küſimuste peale, millel Eesti seltskondliſe edenemiſe ſeiſukohalt mööduandew tähtſus on. Meil, kui wäikerahwal tuleb walwel olla ja oma õiguste eeſt ſeista, et Wene riigi tulewikus kohaſe ſeiſupaiga kätte wõita. Sel eesmärgil walgustab „Pealinna Teataja“ kõiki ſündmuſi, milleſt meie rahwuskulturiliſed püüded olenewad, mis kodumaa edu ſeiſukohaſt tähtſad ja ka wäliſt Eestit kodumaaga üheks rahwapereks ühendawad. **Awaramad pealinna olud lubawad Balti politilisi ebaolusid wabamalt walgustada, kui see Balti kitſal kodupinnal wõimalik on.**

Tähtſatele pealinna walitſuſe ametiaſutustele ligi olles on „Pealinna Teatajal“ wõimalik kindlaid teateid ſelle kohta tuua, kuidas walitſus ühe ehk teiſe Eesti eluküſimuſe peale waatab.

Riigiwolikogu ajakirjanikkude kogus on „Pealinna Teataja“ oma toimetuſe liikme poolt alaliselt esitatud.

Kui ainus pealinna Eesti seltskonna häälekandja, toob „Pealinna Teataja“ **kohalikust Eesti elust täielikka teateid.** Mitte ühtki grupeliſt lahkpüüet **omaks** tunnistades walgustab „Pealinna Teataja“ meie ſuurema aſunduſe awalikku elu täiesti erapooletult ja püüab kõiki ta liikmeid, rahwuskulturiliſe tööle wirgutades ühiste ettewõtete ümber koondada.

Aſunduste häälekandjana pühendab „Pealinna Teataja“ iſeäralikku tähelpanekut Eesti aſundustele, asjatundliste juhtkirjade kaudu tärkawale **aſunduste seltskondlisele elule tuge ja juhatust** pakkudes.

Kiirelt tukſuw elu nõuab ajalehelt, et ta lugejatele kokkuwõtlikka, lühikeſi, ometigi **ülewaatlikka** teateid kõigiſt ühiselu nähtusteſt tooks. Seda tarwiduſt täidab „Pealinna Teataja“.

Kuna Eesti elu wiimaſel ajal ka wäljamaa ajakirjanduſes tähelpaneku on wõitma hakanud, ſiis paneb „Pealinna Teataja“ oma **wäljamaa kaastöö peale ſuurt rõhku.**

Wärsked sõjatelegrammid ja asjatundlikud sõjaülewaaded.

Sõjaohwrite nimekirjad — ametliste allikate järel.

Huwitawad uudisjutud ja politilised pilkepildid.

1916. aasta jooksul on „Pealinna Teatajas järgmiste tuttawamate kirjanikkude, kunstnikkude, seltskonnategelaste jne. kirjatööd ilmunud: **Karl Ast (Rumor), A. Jansen, August Kitzberg, W. Kann, Jakob Liiw, Bernhard Linde, O. Luts, A. Promet, M. Pukits, Peeter Ruubel, Eduard Wilde, Ar. Wallner, R. Wallner j. p. t.**

Toimetuſes wilunud jõud.

Tellimiſe hind: aastas 9 r.; ½ aast. 4 r. 90 k.; 3 kuu peale 2 r. 80 k.; 1 kuu peale 1 r.

Adress: Петроградъ, Екатерининскій каналъ д. № 26 (Riigipanga waſaſt), Ред. газ. „Пеалинна Тэатая“. Peale ſelle on kohustatud tellimiſi meie lehe peale wastu wõtma **kõik postijaoskonnad** üle riigi.

Tellida wõib kaigaſt päewaſt peale kuni iga kuu lõpuni.

Proowinumbrid hinnata.

P. E. H. S. Warjupaiga jaosk.

Pollaki teatri ſaalis — — — — — Galernaja 33

Pühapäewal, 4. detſembril 1916. a.

NÄITEMÄNGU-ÕHTU

Carl Lauſs'i ja Wilhelm Jakoby naljamäng 3 waatuſes

„Sabagatäht“ Ettekanne pealinna Eesti näiteſeltskonna poolt pr. **Põdram-Tago** juhatuſel.

Hakatus kell 6 õht. **Tants** **kuni kell 11½ õht.**

Piletid 1 rbl. 65 kop. kuni 4 rbl. ja tantſupiletid 1 rbl. 50 kop. on harilikudeſt eelmüügikohtadeſt ſaada ja pidupäewal kella 5 p. l. pidukaſſaſt.

Petrogradis wõetakse

„Pealinna Teataja“

tellimisi järgmistes kohtades wastu:

„Pealina Teataja“ kontoris: Katarina kan., nr. 29.

„Ühiselu raamatukaupl. — Ohwitseri uul. nr. 5.

H-ra K. Saaretok, Põhja Wast. Kred. Uhisuses — S. Konjuschennaja uul. nr. 10.

H-ra J. Kaarna, Petrogradi Eesti Laenu- ja Hoiu-Uhisuses — Italjanskaja uul., nr. 5.

E. Steinberg, tubakakaupl. — Soome waksali wastas.

O. Steinberg, pagari äri — Wiiburi poolel, Lomanski ja Njustadsk. nurgal nr. 5—7.

H-ra A. Juhkamson — W. S., 7 liin, nr. 32.

H-ra T Riomar — Ohwitseri uul. nr. 54.

„Livonia“ piimaäris — Sabalkanski pr. 14.

„Produkti“ piimaäris — Spasski per. nr. 3.

Kiriklikud teated.

Petrogradi Eesti Jaani kirik.

Pühapäewal, Esimeſel Kristuſe tulemiſe pühal, 27. now. 1916 a.

Kell ½10 hom. Eesti keeli jumalateenistus armulauaga. Jutlust peab ja wõtab oma koguduſe liikmeid armulauale õp. F. Stokholm. Laululehed kiriku heaks.

Kell ½2 p. l. Sakſa keeli jumalateenistus. Peakoolilaste õnnistamine armulaud. Jutluſt peab ja wõtab oma koguduſe liikmeid armulauale õp. F. Stokholm.

Kell ½6 pl. l. Eesti keeli jumalateenistus. Õp. J. Walk.

Ristitud:

Õpetaja Stokholmi pihtkonnaſt:

Maimu Mollok, Augusti t.; Jaan Rähme, Eduard Johannese p.; Luiſe Annette Wõlba, Jaani t.; Arnold Alekſander Meister, Hilda p.; Agnes Simon, Selma t.

Õpetaja Walki pihtkonnaſt:

Alekſander Tuder, Jüri p.; Alekſander Friedrich Lesſel, Jüri p.; Robert Lükberg, t. n. Liedeberg, Gustawi p.; Toomas Luukmann, Mihkli p.; Rudolf Jõelcht, Konstantin-Woldemari p.

Kuulutatud:

Õpetaja Stokholmi pihtkonnaſt:

Mihkel Käsper, Hanſu p. ja Liiſa Jõhwik, Kustaſe t.; Otto Tirk, Hendriku p. ja Jenny Eliſabeth Elſa Pastarus, Ado t.; Eduard Johannes Tanni, Mihkli p. ja Luliy Natalie Morits, Adami t.; Karl Kokk, Juhani p. ja Marie Eliſabeth Raud, Jakobi t.; Hans Saar Mardi p. ja Marie Taia, Jaani t.; Eduard Adolf Eiche, Jaani p. ja Франнея Николаевна Шавкаять.

Õpetaja Walki pihtkonnaſt:

Magnus Arik, Madiſe p. ja Wedali Elwine Tars, Madiſe t.; Ottomar Rochberg, Klauſe p. ja Martha Weltmann, Ado t.

Laulatatud:

Õpetaja Stokholmi pihtkonnaſt:

Gustaw Mikkolai, Kustaſe p. ja Helene Johanna Welmann, Hanſu t.

Õpetaja Walki pihtkonnaſt:

Bernhard Priedemann, Jüri p. ja Olga Pauline Kupp, Willemi t.

Surnud:

Õpetaja Stokholmi pihtkonnaſt:

Sophie Lindus, Jaani t. 22 a. w.; Wilhelm Stein, Friedrichi p. 17 a. 6 k. w.; Ida Roſalie Sagim, Rudolfi abik. 30 a. 9 k. 27 p. w.

Õpetaja Walki pihtkonnaſt:

Hugo Puusta, Alekſandri p. 6 a. w.; Johan Kotiſſe, Jaani p. 57 a. w.; Alice Suurkaew 20 a. w.

Tähendus:

Õpetaja F. Stokholmi pihtkonda käiwad need Jaani koguduſe endiſed liikmed, kelle perekonna-nimed **Mek—Z** tähtedega algawad ja need, kes päraſt koguduſe jaotamiſt tema pihtkonda on astunud.

Wõerastel on wabadus ſelle õpetaja juures armulaual käia, kelle juures nad ſoowiwad.

Ligowo Nikolai kirik.

Pühapäewal, 27. nowembril 1916 a.

Kell 10 hom. Eesti keeli jumalateenistus, arm J. Walk.

Trükitud R. H. Uhli pärijate trükikojas, Petrogradis, Kaſanſkaja 34.